

Δεν είμαι του πατρός μου

«Δεν είμαι του πατρός μου, δεν είμαι του αντρός μου, είμαι ο εαυτός μου», διαλαλούσε ένα σύνθημα του φεμινιστικού αγώνα, πριν μερικές δεκαετίες. Κι επειδή, φίλες μου, δεν είναι πια τόσες πολλές εκείνες οι δεκαετίες ώστε να έχουμε ξεχάσει, θέλω στη σημερινή μου επαφή μαζί σας να δω τα πράγματα αισιόδοξα. Γιατί, απόλυτη είναι η μαυρίλα που μας φέρνουν οι έρευνες εν έτει 2005, για την βία εναντίον των γυναικών. Βία που εντοπίζεται, εν πολλοίς, μέσα στο σπίτι. Βία που ασκείται από το σύζυγο προς τη σύζυγο.

Το αν στην εποχή μας ο σύζυγος αντικαθίσταται συχνά από το «σύντροφος», δεν κάνει και μεγάλη διαφορά. Άλλωστε, το σύνθημα έλεγε «του αντρός μου», δίχως να προσδιορίζει αν ο άντρας είχε πάνω μας δικαιώματα με τη βούλα του νόμου. Είχε λοιπόν και έχει πάντα τα δικαιώματα που του δίνουμε εμείς. Ως προς αυτό, καμιά αντίρρηση: Αδιάκοπη πρέπει να είναι η προσπάθεια όλων μας, τουλάχιστον να εφαρμόζονται οι νόμοι του οικογενειακού και ποινικού δικαίου. Και οπωσδήποτε να γίνουν νέοι νόμοι, αν χρειάζεται. Που χρειάζεται.

Αλλά στην γενική μαυρίλα αυτής της βίας, θέλω σήμερα να επισημάνω ένα φως. Και σας καλώ, με κλειδί την πρώτη φράση του συνθήματος, «Δε είμαι του πατρός μου», να θυμηθούμε ποια ήταν η ζωή των γυναικών

πριν από μερικές –φευ, φύγανε σα νερό– δεκαετίες. Όταν η βία απ' τον πατέρα προς την κόρη ήταν νόμιμη κι ευλογημένη. «Εσύ δεν είσαι σαν τον αδελφό σου», άκουγαν οι νεαρές γυναίκες, ακόμα και μετά την ενηλικίωσή τους (υπενθυμίζω πως τότε ηλικιώνόμασταν στα 21). Με την βία μάς κρατούσαν μέσ' στο σπίτι στις ώρες της σχολής, για ν' αρχίσω απ' τα πιο ανώδυνα – αν και καθόλου ανώδυνο δεν είναι, να θες ν' ανοίξεις τα φτερά σου στην κοινωνική ζωή και να σου τα κρατάν δεμένα. Με τη βία μας στερούσαν το δικαίωμα στον έρωτα, άσχετα με το αν η βία αυτή φορούσε το μανδύα της ηθικής. Με τη βία μας κρατούσαν μακριά απ' την ανώτατη μόρφωση, κάνοντάς μας να ενστερνιστούμε τη διάκριση, πως τα αρσενικά παιδιά της οικογένειας προηγούνται στην εξασφάλιση «του μέλλοντός» τους. Με τη βία μας προδιέγραφαν πως το δικό μας μέλλον ήταν ο γάμος, και με τη βία πολλές φορές μας διάλεγαν το σύζυγο, η μας απομάκρυναν από αυτόν που είχαμε εμείς διαλέξει. Αυτά που σήμερα μας αποτροπιάζουν, διαβάζοντάς τα, ή παρακολουθώντας ντοκιμαντέρ για την θέση της ανύπαντρης γυναίκας σε «υποανάπτυκτες» κοινωνίες, ήτανε η ζωή μας στην ευρωπαϊκή Ελλάδα του '50, του '60, του '70 (ανάλογα με το αν η τύχη μας είχε ρίξει να γεννηθούμε σε χωριό ή πόλη, σε μορφωμένη ή όχι οικογένεια, σε πα-

ραδοσιακό ή προοδευτικό σπίτι).

Έχετε δίκιο: Δεν φορούσαμε φερετζέ και δε νομιμοποιούνταν να μας σκοτώνουν για να σώσουν την τιμή τους, οι πατεράδες κι οι αδελφοί. Ωστόσο, ακόμα και τα παντελόνια ήταν «άσεμνα» μια όχι μακρινή εποχή. Κι όσο για τα εγκλήματα τιμής; Μα κάθε τόσο έφριττε η κοινωνία από σχετικές ειδήσεις. Αν και, –γιατί πάντα υπάρχει το «αν και», αν θέλουμε να μη δογματίζουμε– τουλάχιστον ένα κομμάτι αυτής της κοινωνίας που μας μεγάλωσε στις περασμένες αυτές δεκαετίες, έφριττε υποκριτικά. Αφού, το «καλά να πάθει, κορίτσι πράγμα» ήταν στην ημερήσια διάταξη. Αφού, «Το ξύλο βγήκε απ' τον παράδεισο» έσπαζε ταμεία. Αφού, «η παρθενία ήταν η καλύτερη προίκα». Αφού, το να οδηγεί στην εκκλησία τη νύφη ο πατέρας και να την «παρραδίδει» στον γαμπρό, όχι ήταν, αλλά ΕΙΝΑΙ από ανεκτό, ως συγκινητικό.

Αν και –με ακόμα ένα «αν και» θέλω να τελειώσω– εκείνες οι γυναίκες που μεγαλώνανε σαν πράγματα, ήταν αυτές που διεκδίκησαν και πήραν απ' τους νόμους την ελευθερία των μετέπειτα από τη δεσποτεία του πατέρα. Οι φεμινίστριες, αγαπητές μου φίλες, σώσαν τις κόρες τους. Κι οι κόρες, θέλω να ελπίζω, δεν ξεχνάνε. Κι είναι αυτές που θα παλέψουν σήμερα να απελευθερωθούν κι απ' τη βία των αντρών τους, επιβάλλοντας νόμους και σπάζοντας προκαταλήψεις.